

izvršiti pre impregnacije; b) naknadno otvorena mesta treba premazati antiseptikom; c) direke zaštićene kreozotom treba gusto uvitlati da ne bi došlo do stvaranja pukotina i da bi se smanjila opasnost od požara; d) direke zaštićene vodenim rastvorom antiseptika treba sušiti u vitlu visoko nad zemljom bar 2 nedelje, da bi voda što pre isparila; ovo se odnosi i na direke kod kojih je zaštićen samo jedan kraj; e) kod ovih poslednjih direka zaštićeni kraj mora biti bar 15 cm. nad zemljom.

Što se tiče vremena seče drveta za direke, izgleda da ovaj moment ne igra tako značajnu ulogu u pogledu nastanka truleži, ali je to vreme značajnije za izbor metode zaštite za odgovarajuće vrste drveta⁽²²⁰⁾. Sečeno s proleća i leti drvo je pogodnije za tretiranje vodenim rastvorima.

U pogledu prodiranja antiseptika trebalo bi navesti da drvo topole i jasike pokazuje otpor prema radijalnom prodiranju što nije slučaj sa bukovim, kroz koje antiseptici prodiru kako sa poprečnih preseka, tako i sa strane.

Trajnost direka je vrlo različita i zavisi od starosti i vrste drveta. Mlađe drvo, sa širokom beljikom, više je izloženo truleži od starijeg. Kod otpornog drveta beljika može znatno brže istruliti od srčike. Prosečna trajnost direka od belog bora, smrče, duglazije i bresta je 5—8 godina u nezaštićenom stanju⁽³⁹⁾.

S druge strane, zaštićeno osetljivo drvo, kao na pr. jasika, može imati prosečnu trajnost i preko 20 godina.

Gljive prouzrokovajući truleži direka su mnogobrojne i zavise od vrste drveta. Kao najčešće treba smatrati: *Coriolus versicolor*, *Stereum hirsutum* i *Schizophyllum commune* na raznom lišćarskom drvetu, *Lenzites quercina* na hrastovom, *Lenzites saepiaria* i *Coniophora cerebella* na četinarskom drvetu.

ZAŠTITA GRAĐEVINSKOG DRVETA

Drvo upotrebljeno za konstrukciju zgrada podložno je na mnogim mestima trulenju. Ovome su izložene kako grede-nosači podrumskih, međuspratnih i tavanskih konstrukcija, tako i ostali drveni delovi zgrada. Kao povoljni uslovi za razvoj gljiva u građevinskom drvetu, koji se razlikuju od uslova na slobodnom prostoru, ističu se manje-više konstantna temperatura, male promene u vlazi i ograničen pristup vazduha⁽³⁹⁾.

Glavne vrste gljiva koje izazivaju trulež građe u zgradama jesu: *Merulius lacrymans*, *Poria Vaillantii*, *Coniophora cerebella*, *Phellinus cryptarum*, *Poria xantha* i *Paxillus panuoides*. U Severnoj Americi glavni je destruktorka *Poria incrassata*. Izuzev gljive *Phellinus cryptarum*, koja prouzrokuje belu trulež hrastovine, sve ostale pomenute vrste su uglavnom aktivni prouzrokovajući mrke truleži. Iz ovoga se vidi da je glavni tip truleži u zgradama mrka trulež. Ovome treba dodati mogućnost razvoja mrke truleži i od *Lenzites saepiaria*, *Lentinus lepideus* i *Peniophora gigantea*, ako je ova nastala u drvetu pre ugradnje.

Baxter⁽¹¹⁾ deli ugrađeno drvo na dve grupe: a) sa malim sadržajem vlage, kao što je slučaj u malim fabrikama i stambenim zgradama i b) sa visokim sadržajem vlage, kao na pr. u fabrikama celulozne kaše i konzervisane hrane, i tkaonicama. Ovoj drugoj grupi pripadaju